

A IV. ker. Szakorvosi Rendelő új épülete

A Fehérvári úti Szakorvosi Rendelő

A XIX. ker. Szakorvosi Rendelő

Az újonnan épült Tétényi úti kórház egyik részlete

AZ A HATALMAS ÉPÍTŐMUNKA, amely 1945 óta folyik hazánkban, az egészségügy területén is korszakalkotó eredményekhez vezetett. Bár elsősorban a múltban aránytalanul elhanyagolt vidék egészségügyének fejlődését kellett elősegíteni, hazánk fővárosa, Budapest is többet gazdagodott egészségügyi intézményekben, mint fennállása során bármikor.

Amikor 1945-ben a Szovjetunió segítségével fővárosunk felszabadult a fasiszta elnyomás alól, az egészségügyi viszonyok a mélyponton állottak. Kórházaink jórésze sérült volt, felszerelésüket nyugatra vitték. Az első hetekben mindössze 1500 kórházi ágyunk volt, jobbára alagsorokban, bunkerekben elhelyezve. Az első hónapokban igen magasra szökött a csecsemőhalandóság, nagy volt a gümőkóros elhalálozások, a kiütéses tifusz és hastífusz esetek száma. Kevés orvos állt rendelkezésre, sokan elpusztultak, vagy nyugatra mentek. A közegészségügyi viszonyok erősen leromlottak. A sérült közelművek, a sok rom, a köztisztaság fenntartásához szükséges gépi eszközök hiánya jelentősen hozzájárult ehhez. Ilyen volt az indulás, melyet soha nem felejtethetünk el.

És hogyan győzte le dolgozó népünk a párt vezetésével a kezdet nehézségeit, hogyan érték el, hogy tíz év elteltével intézményekben, szervezetszféra, egészségügyi eredményekben messze túlszárnyaltuk a náború előtti állapotokat?!

HŐSÍTŐRTENET EZ, része annak az egész nagyszerű erőfeszítésnek, amellyel országszerte, minden területen a dolgozó magyar nép a nagy Szovjetunióra támaszkodva felépítette új hazáját és biztos lépésekkel halad a szocializmus felé. A tények és adatok meggyőző erővel bizonyítják az egészségügy területén elért győzelmeket: míg 1946-ban Budapesten ezer lakosra 16,1 élveszületés, 14,0 halálo-

zás jutott, 1954-ben az élveszületések száma 20,6 volt, a halálozásoké 10,5. Míg 1946-ban minden ezer lakosra 1,6 gümőkóros halálozás esett, ma ez a szám már a negyedénél is kevesebb, 0,33 százalék. 1946-ban 100 élveszületett csecsemő közül 10,7 halt meg első életévében, 1954-ben már 6,1, 1940-ben a hastífuszos megbetegedések száma 500 volt, 1954-ben 169 eset fordult elő.

Ezek az adatok és sok más, hozzájuk hasonló tény mutatják az alapvető változást. Ilyen eredmények csak egészségesebb társadalomban, fejlettebb egészségügyi kultúrában lehetségesek.

Egészségügyünk fejlődésének bármely területét vesszük szemügyre, igen tanulságos képet kapunk. 1945 elején kórházi kórtermek 70 százaléka sérült, 30 százaléka pedig romos volt. Azóta minden budapesti kórházat újjáépítettünk, az újjáépítés során számos korszerűsítést hajtottunk végre, s ma ott tartunk, hogy míg 1938-ban a főváros kórházai ágyainak száma 18 957 volt, 1946 szeptemberében 14 000, addig 1954-ben már 23 500 kórházi ágy állt a betegek rendelkezésére. S emellett olyan modern, minden követelménynek megfelelő új kórházépületekkel büszkélkedhetünk, mint például a Tétényi úti kórház, vagy a László járánykórház két korszerű elkülönítő épülete.

A felszabadulás előtt Budapesten munkálta kerületeiben és az elővárosokban elhanyagolt, földszintes munkáslakóházakban, rosszul felszerelt kis szakrendelő intézetek működtek, a felszabadulás óta egymásután épültek látványosságnak is beillő sokemeletes, kitűnően felszerelt szakrendelők — Kőbányán, Csepelen, Újpesten, Kispesztén, s az ugyancsak ipari kerületnek számító XI. kerületben, a Fehérvári úton. Kormányzatunk ezzel is kifejezésre juttatta megbecsülését a budapesti munkásság iránt. A fejlődést mutatja, hogy míg 1950-ben a szakrendelő-intézetekben naponta összesen 4610 órán át folyt a rendelés, 1954 végére 7440-re emelkedett a rendelőórák száma.

MINŐSÉGI FEJLŐDÉST JELENT több különleges célt szolgáló intézmény létesítése. Igy Központi Fogászati Továbbképző Intézet létesült a Szentkirályi utcában, ahol 36 fogorvosi munkahelyen kitűnő szakemberek dolgoznak. Ugyancsak kimagasló munkát végez a Belloiannisz utcai Központi Iskolai Fogszabályozó Intézet és a Rosenberg-házaspár utcai élenjáró Központi Iskolai Szívbeteg gondozó

Budapest egészségügyének tíz esztendeje

Intézet. Mind több beteg keres gyógyulást a János kórház 1952-ben szervezett, magasvérnyomásos betegek számára létesített osztályán, amelyhez városszerte gondozórendelések hálózata csatlakozik.

Az egészségügy frontarcosai a körzeti orvosok. Munkájuk még sok tekintetben ma is magán viseli a múlt nyomait. Ezen akart segíteni kormányzatunk és a főváros munkásvezetése, amikor a körzeti orvosi rendelések több mint kétharmadát az orvosok lakkaszáról korszerű, külön erre a célra kialakított körzeti-orvosi rendelőkbe helyezte át. Ezekben megfelelő, gondosan takarított, fűtött váróhelyiségek, jól felszerelt rendelőhelyiségek, szakképzett asszisztencia állanak a dolgozók rendelkezésére. Több száz adminisztrátor tehermentesíti ma már a körzeti orvosokat, hogy több időt fordíthassanak a betegekkel való foglalkozásra. Mennyire mások a körzeti orvosi munkának lehetőségei, mint amikor személynél szobákban, folyosón, vagy keskeny előszobában való várakozás után rendelt a régi OTI-orvos! S emellett még a fejlődés kezdetén vagyunk — számos hibát csak most küszöbölünk ki.

A felszabadulás előtt Budapesten nem volt állandó megszervezett munka-egészségügyi szolgálat, egy-egy kísérleti vizsgálóállomás állott csupán rendelkezésre. 1951. május 1-től kezdődően az 500 vagy ennél több fizikai dolgozót foglalkoztató üzemekben tanácsai, állami szolgálatban álló üzemi orvosok dolgoznak, akiket üzemi ápolók segítenek munkájukban. Az üzemi orvosok munkaidejük egyharmad-részét fordítják az üzemi dolgozók gyógykezelésére, munkaidejük kétharmad részét a fennálló rendelkezések értelmében megelőző orvosi munkával kell tölteniük.

A XIII. ker. Kedves utcai tejkonyha

IGEN FONTOS TERÜLETE AZ EGÉSZSÉGÜGYNEK az anya- és csecsemővédelem. Ezen a téren még nagyobb a fejlődés, mint amilyent eddig vázoltunk.

A kórházak közül ki kell emelnünk a nemrég elkészült Knézits utcai kórházat, ahol koraszülő anyák, illetve koraszülött csecsemők nyernek elhelyezést.

Az intézmény különleges berendezésével szinte páratlan az egész világon. Megemlékezésre méltó az Üllői úti Bókay János kórház is, melyet most szerveztünk át állami gyermekvédő intézetből 500 ágyas gyermekkórházzá.

Alig néhány hete készült el a Kőbányai Bajcsy-Zsilinszky kórház új szülészeti osztálya és befejezés előtt áll a Vas utcai volt Pajor szanatórium épületében egy nagy szülészeti osztály építkezése.

A terhes nők egészségvédelmét szolgálja terhesvédelmi rendszerünk. A fejlődést mutatja, hogy míg 1951-ben napi 81 órát dolgoztak a tanácsadónk, ma már 172 óránál tartunk. Emellett közel húsz ipari üzemből működik a terhesrendelés.

A csecsemővédelem egyik legfontosabb intézménye a bölcsőde. 1938-ban hat bölcsőde volt Budapesten, 1941-ben 13 — 360 férőhellyel. 1951-ben a tanácsai, ügynevezett területi bölcsődék száma 39 volt — 1912 férőhellyel. A területi bölcsődék mellett ekkor már hatalmas üzemi bölcsődei hálózat is kialakult. 80 bölcsőde 2787 férőhellyel. Ma 269 bölcsődénk működik, ösz-

szesen 10.976 férőhellyel! És ezek a bölcsődék korszerűek, jól felszereltek, külsőségeikben is megnyerőek!

A FELSZABADULÁS ÓTA különleges rendeltetésű csecsemőotthonok, bölcsődék is létesültek, a gümőkóros megbetegedett, illetve vesélyeztetett csecsemők számára. Ilyen a Himfy utcai otthon és a XI. kerületi Diószegi úti bölcsőde.

Nem hagyhatjuk említés nélkül átmeneti otthonainkat, melyekbe olyan csecsemők és kisgyermekkerültek kerülnek, kikről szüleik valamilyen okból, átmenetileg nem tudnak gondoskodni. Közülük a hűvösvölgyi — egykor arisztokrata — villában elhelyezett Völgy utcai és az országosan élenjáró, 1946-ban létesült rózsadombi, Lóczi úti otthon emeljük ki. Ezek valóságos kis gyermekparadicsomok.

A csecsemők helyes táplálása egészségügyi szempontból döntő jelentőségű. Annak érdekében, hogy megfelelő összetételű és szakszerűen elkészített táplálékhoz juszanak, két mintaintézmény: a Kedves utcai és a Bihari úti Központi Tejkonyha épült, melyek naponta több mint 2000 adag tápszert készítenek az intézményeinkben levő csecsemők részére.

A közegészségügy és járványügy fejlődését nemcsak új épületek, új intézmények létesítése jelzik, hanem nagy jelentősége van a szervező munkának, az eredményes intézkedéseknek is. Hogy érzékeltesük, mit értünk el ezen a téren, kiemelünk néhány példát.

A felszabadulást követő időkben élelmiszerügyi helyzetünk teljesen zilált volt, hiányos volt az ellenőrzés, megbizhatatlan eredetű és minőségű élelmiszerek tömege került forgalomba. Számos, régtől fennmaradt, többé kevésbé piszkos kis magán-szatócüzlet részt vett még az árusításban és ez sokszor nem lebecsülendő veszélyt jelentett a dolgozók egészségére.

A szocialista szektor fokozott előretörése, az élelmiszer-higiénia megjavítását is maga után vonta. Ma már ezerszámra működnek Budapesten a közegészségügyi követelményeinek megfelelő, a legkényesebb igényeket is kielégítő, modern élelmiszerárúzó üzletek. (Közérték, Csemege boltok stb.) És ennek a dolgozók egészsége szempontjából is rendkívüli jelentősége: a fertőző bélbetegségek leküzdésének fontos eszköze a modern üzlethálózat.

Emellett az élelmiszeripar és kereskedelem területén dolgozók miniszteri rendelet értelmében, rendszeresen egészségügyi vizsgálaton esnek át. Még ennél is nagyobb eredmény, hogy ezeknek a dolgozóknak el kell végezniük az ügynevezett egészség-

ügyi minimum tanfolyamot. Ennek is az a célja, hogy az egészségügyi szempontok mindig fokozódóan érvényesüljenek.

A JÁRVÁNYOK ELLENI KÜZDELEMBEN különleges helyet foglalnak el a mind szélesebb keretekben és mind több betegséggel szemben végzett kötelező oltások. Így például a diftéria és a szamárköhögés elleni oltásoknak döntő része van abban, hogy ez a két, régebben oly sok áldozatot követelő betegség sokkal ritkábban fordul elő napjainkban.

A felsorolt eredmények élesen tükrözik a fejlődést, a számok mögött és alapjaként ott van egész népi demokratikus rendszerünk fejlődése. Ma az egészségügyi irányítása egységesen a népi államhatárolom, a tanácsok kezében van. S a tanácsokat segítik a többi tömegszervezetek. Elsősorban a Vöröskereszt és az MNDSZ. Aktívák felbecsülhetetlen segítséget nyújtanak a tisztaságért, a közegészségügyi viszonyok megjavításáért, a véradozó számának emeléséért, az üzemegek egészségügy — az anya- és csecsemővédelem színterületének állandó emeléséért folyó küzdelemben.

Országunk gazdasági és politikai erősödésével együtt fővárosunk egészségügye is tovább fejlődik — a még fennálló problémák és hiányosságok megoldása mindennapos harcunk feladata. Ez az út vezet a dolgozók egészségügyi igényeinek egyre teljesebb kielégítésére, a tökéletesebb, egészségesebb társadalom felé.

DR. ARATÓ OTTÓ

A XIII. ker. Szegedi úti bölcsőde, egyike azoknak, amely a felszabadulás után készült el

